

Секція: Фінанси, гроші і кредит

Герасимова І.Ю.

к.е.н., доцент кафедри. Економічного аналізу і фінансів

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

м. Дніпропетровськ, Україна

Мороз А.І.

магістр напрямку підготовки «Фінанси і кредит»

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

м. Дніпропетровськ, Україна

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Незалежно від сфери економічних відносин, від виду діяльності, грошові кошти є найціннішими активами, що перебувають в постійному русі і забезпечують всі види діяльності підприємства – операційну, інвестиційну, фінансову.

Від ефективності управління грошовими потоками залежить реалізація поточних і довгострокових цілей і завдань підприємства, виконання зобов'язань перед кредиторами, стабільність виробничої діяльності, фінансова стійкість у перспективі.

Актуальним напрямом дослідження є питання оптимізації грошових потоків підприємства, які розглядались як вітчизняними так і зарубіжними вченими, а саме: Бланком І.О., Бертонеш М., Брігхемом Є.В., Єрешко Ю.О., Лігоненко Л.О., Нехайчуком Ю.С., Савицькою Г.В., Семеновою С.М., Скворцовим І.Б., Українською О.О., Якимовою А.М.

Метою дослідження є систематизація існуючих моделей оптимізації грошових потоків, спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги

підприємства в процесі його розвитку шляхом збалансування обсягів надходжень і витрат коштів і їхньої синхронізації в часі.

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом збалансування обсягів надходження і витрат грошових коштів і синхронізації їх у часі [1, 2, 3].

Ключовими об'єктами оптимізації є: позитивний (негативний) грошовий потік, залишок грошових коштів на кінець розрахункового (прогнозного) періоду, чистий грошовий потік (резерв коштів).

Сучасні концепції управління грошовими потоками підприємства пропонують декілька напрямів оптимізації грошових потоків, а саме:

- збалансованість і синхронність грошових потоків, які направлені на узгодженість і співставлення обсягів позитивного та негативного грошових потоків і часового проміжку надходжень грошових коштів на підприємство та їх витрачання для усунення дефіцитного або надлишкового рівня грошового потоку [4, 5, 6, 7, 8].

- вирівнювання грошових потоків [5]. За такого підходу виконуються умови ефективності використання запасів грошових активів через зменшення страхових їх залишків, пов'язаних з циклічністю та/або сезонністю діяльності підприємства.

- максимізація чистого грошового потоку [4, 6], максимізація чистого грошового потоку від операційної діяльності [7].

- наближення чистого грошового потоку підприємства до показника мінімально-необхідного залишку грошових активів [8]. Пропонується таргетувати чистий грошовий потік підприємства відповідно до мінімально-необхідного залишку грошових коштів за моделлю Міллера-Орра і суми початкового грошового потоку підприємства.

- розрахунок оптимального залишку грошових коштів (моделі Баумоля-Тобіна, Міллера-Орра, Стоуна, Беранека та ін. Але кожна з

моделей має недоліки, які затрудняють їх використовувати при управлінні грошовими потоками на українських підприємствах. Недолік моделі Баумоля-Тобіна - припущення про передбачуваність і стійкість грошового потоку. Також в ній не враховуються циклічність і сезонність, властиві більшості грошових потоків. Недоліками моделі Міллера-Орра є: не врахування змінних і тимчасових витрат, для характеристики надходження-вибуття грошових коштів використовується дисперсія грошових потоків, що неадекватно відображає реально існуючі процеси.

На сьогодні найбільш вдалою для використання на вітчизняних підприємствах є модель Міллера-Орра, адже існує можливість розрахувати розмах варіації залишку грошових коштів на рахунках в банку та визначити оптимальний розмір середнього залишку грошових коштів на рахунках в банку.

Узагальнив існуючі підходи до оптимізації грошових потоків можна стверджувати, що основним напрямком оптимізації є збалансованість і синхронність грошових потоків.

Для синхронізації та збалансування грошових потоків на підприємстві доцільно застосовувати модель оптимізації грошових потоків на основі кореляційно-регресійного аналізу, яка запропонована Українською О.О. в роботі [9]. Метою оптимізації грошових потоків підприємства є визначення такого позитивного і негативного грошових потоків, щоб, з однієї сторони збалансувати їх у часі й, з іншої сторони забезпечити такий резерв коштів, щоб покрити поточні витрати на початку періоду, який слідує за звітним, поки не піде новий потік надходження засобів.

Синхронізація грошових потоків заснована на забезпечення тісноти зв'язку (рівня кореляції) позитивного і негативного грошових потоків.

Цільову функцію моделі визначимо з умови максимізації різниці між величинами позитивного і негативного грошових потоків (чистий грошовий потік) [9]:

$$F1 = Y_1 - Y_2 \rightarrow \max, \text{ або } F1 = k_2 \times X_2 + a_1 - k_1 \times X_1 + a_0 \rightarrow \max \quad (1)$$

На першому етапі оптимізується негативний грошовий потік з таким обмеженням, щоб величина позитивного грошового потоку перевищувала негативний грошовий потік звітного періоду. У результаті одержимо в значенні цільової функції величину позитивного грошового потоку. Моделювання виконаємо на основі регресійного рівняння негативного грошового потоку.

Потім, аналогічно оптимізуємо позитивний грошовий потік, але вже з обмеженням величини позитивного грошового потоку, отриманого на першому етапі оптимізації. У результаті одержимо в цільовій функції величину негативного грошового потоку.

На завершальному етапі здійснюється синхронізація грошових потоків з урахуванням аналізу складових двох потоків. На даному етапі варто проаналізувати коефіцієнти чутливості потоків, які є ні чим іншим, як питома вага кожного елемента позитивного і негативного грошових потоків.

Необхідно відзначити, що для кожного підприємства модель управління грошовими потоками є індивідуальною, оскільки враховує особливості виду економічної діяльності й організаційно-правової форми господарювання, специфічні умови зовнішнього й внутрішнього середовища функціонування.

Література:

1. Бланк І. Концепція управління грошовими потоками підприємства / І. Бланк // Банківська справа. – 1999. – № 3. – С. 12–15.

2. Вейкрута Л. Аналіз рівномірності, синхронності та збалансованості грошових потоків підприємства / Л. Вейкрута // Вісник Львівського університету. – 2008. – Вип. 40. Серія екон. – С. 65–69.

3. Привалов В. О. Деякі аспекти управління грошовими потоками корпорацій / В. О. Привалов // Економіка і регіон. – 2007. – № 1 (16). – С. 99–103.

4. Бланк И.А. Управление денежными потоками / И.А. Бланк. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – К. : Ника-Центр, 2007. – 752 с.

5. Лігоненко Л.О. Управління грошовими потоками: навч. посібн. / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. – К.: Київ. нац. торг.-ек. ун-т, 2005. – 255 с.

6. Савицкая Г.В. Экономический анализ : учеб. / Г.В. Савицкая. – 11-е изд. испр. и доп. – М. : Новое знание, 2005. – 651 с.

7. Семенова С.М. Економіко-математична модель оптимізації грошових потоків підприємства / С.М. Семенова // Вісник ЖДТУ. - 2014.- № 4 (70). – С. 86-91.

8. Єрешко Ю.О. Моделі оптимізації грошових потоків підприємства / Ю. О. Єрешко // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2013. - № 10. - С. 197-205.

9. Украинская О.А. Модель оптимизации денежных потоков предприятия / О.А. Украинская // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2012. – №2(15). – С. 16-19.